

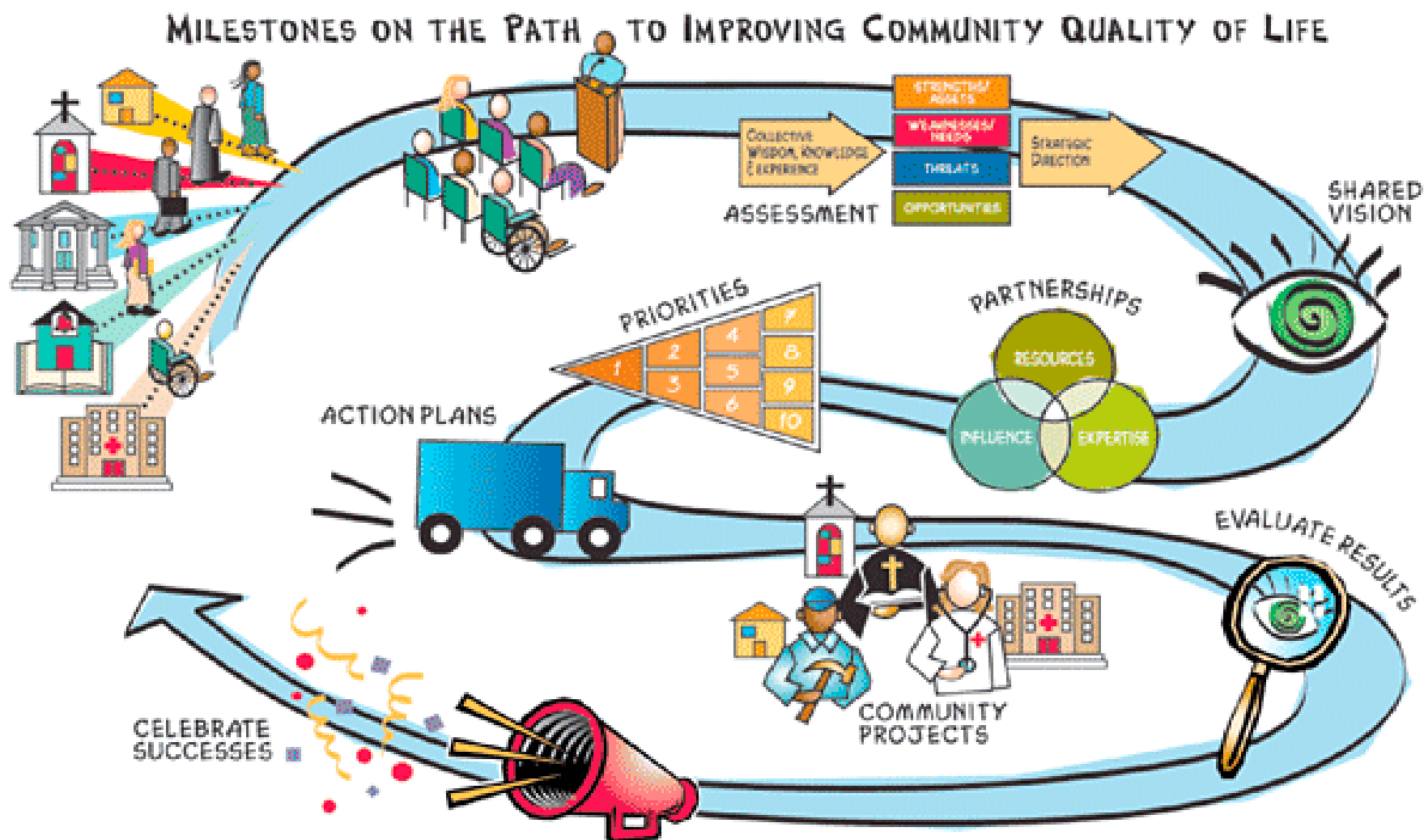
ZDRAVA SKUPNOST

PRIROČNIK ZA SKUPNOSTNI PRISTOP K ZDRAVJU

Majda Pahor (urednica), Milan Krek, Martin Ranfl, Juš Škraban, Denis Oprešnik, Lea Peternel, Peter Beznec, Silva Nemeš, Rok Poličnik, Nika Berlic

Koraki na poti izboljšanja kakovosti življenja v skupnosti

2. Skupnost kot življenjsko okolje ljudi

Kaj je skupnost

oblika povezanosti
procesi in strukture

Skupnost kot **dejavnik zdravja**

skrb za zdravje v okviru skupnosti
premiki med skupnostjo in zdravstvenim sistemom v skrbi za zdravje

Skupnost v časovni perspektivi

od tradicionalne do moderne družbe
povečanje vloge države
prepoznavanje in poimenovanje procesov v skupnosti
vloga skupnosti v zgodovini Slovencev

Skupnost v sedanjosti – neoliberalno ali postneoliberalno obdobje?

neoliberalizem, individualizem in umikanje države
izzivi skupnosti za zagotavljanje samostojnosti in povezanosti pripadnikov
zaupanje kot gradnik skupnosti
delitev moči in odgovornosti med državo in lokalno skupnostjo
skupnost kot blažilec turbulenc sodobnega sveta (in dejavnik razvoja?)

Kako skupnost deluje kot akter skrbi?

skrb zagotavlja preživetje družbe
skrb kot naklonjeno ravnanje s ciljem zmanjšati ali odpraviti ranljivosti
skrb kot odzivnost na stisko in zagotavljanje pomoči
kohezivna družba, moč za pomoč

Procesi in strukture

3. Skupnostni pristop k zdravju: pot k zdravi skupnosti

Od »pristopa zdravstva k zdravju skupnosti« do »**skupnosti, ki pristopa k zdravju pripadnikov**«

Zgodovinsko ozadje

institucionalizacija zdravstvenega varstva in problemi pri delovanju institucij

Skupnostni pristop k zdravju za 21. stoletje

skupnost s podporo ZV identificira, zagotavlja in koordinira dejavnosti za zdravje pripadnikov

Vloga **zdravstvenih strokovnjakov** v razvoju skupnostnega pristopa k zdravju

znanje o zdravju in bolezni pomaga skupnosti

razumevanje zdravstvenih problemov soočijo z drugimi akterji skupnostnega pristopa

Od vertikalnega vodenja k horizontalnemu koordiniranju in usklajevanju

Kako zagotoviti skupno delovanje

Razvoj skupnosti, ki sprejema le take odločitve, ki imajo **pozitiven vpliv na zdravje** prebivalcev (ali mu vsaj ne škodijo), **preseganje sektorskih meja** pri obravnavi problemov, **enakopravno sodelovanje** med strokovnjaki in prebivalci, vzpostavljanje **etike skrbi** kot temelja vrednostnega sistema in podlage za odpravljanje neenakosti v zdravju in zagotavljanje dobre kakovosti življenja

Kako udejaniti skupnostni pristop?

ustanovitev lokalne skupine za krepitev zdravja

vizije skupnosti

ugotavljanje problemov s participatornim raziskovanjem

uvedba novih aktivnosti

skrbno ovrednotenje in spremljanje

pridobivanje znanja, veščin in vrednot za skupnostno delo

4. Smo na pravi poti, smo dosegli cilj?

Kaj je evalvacija in zakaj je pomembna?

Evalvacija programov

Evalvacija v povezavi z drugimi pristopi

Vrste evalvacije

Načrtovanje evalvacije: Razumevanje programa in evalvacije, Razvoj načrta evalvacije,

Izvedba evalvacije skladno z načrtom - nabor podatkov in analiza podatkov,

Oblikovanje in diseminacija zaključkov evalvacije

Najpogostejše ovire, ki lahko nastanejo pri evalvacije

5. Učinkovitost in dobre prakse izbranih primerov skupnostnega pristopa k zdravju v svetu in v Sloveniji

Postopki oblikovanja pregleda literature

Učinkovitost skupnostnega pristopa v zdravju v svetu

Rezultati pregleda literature o učinkovitosti skupnostnega pristopa v zdravju

Ocenjevanje skupnostnega pristopa z vidika uporabnikov

Ocenjevanje stroškovne učinkovitosti

Prikaz posameznih intervencij, ki so se izkazale za učinkovite v svetu

Izkušnje v Sloveniji: primeri dobrih praks

Skupaj za zdravje: naslavljanje ranljivosti v zdravstvu

Skupnostna psihiatrija: pomen terenskega dela strokovnih služb

Uživajmo v zdravju: skupnostni pristop na področju zdravja otrok in mladostnikov

Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice: akcijsko raziskovanje v skupnosti

Skupaj v zdravstvu – več zdravja v skupnosti: vključevanje skupnosti v motrenje zdravstva

Laično svetovanje za sladkorno bolezen: vloga bolnikov pri obvladovanju bolezni

Zaključne ugotovitve

6. Uvajanje skupnostnega pristopa k zdravju na lokalni ravni: praktični vidiki

Oblikovanje lokalne skupine za krepitev zdravja

Zakaj ustanoviti LSKZ?

Kako?

Kdo?

Dejavniki trajnosti LSKZ: okolje, člani, postopki in struktura, komunikacija, namen partnerstva, viri

Kako si zastaviti cilje: **Skupnostno raziskovanje za oceno potreb, zmogljivosti in virov**

Principi in izhodišča

Skupnostno raziskovanje kot pot do ocene potreb – prednosti in slabosti

Koraki: identifikacija ključnih lokalnih deležnikov, definiranje skupnosti, zbiranje in analiza podatkov, izmenjava preliminarnih izsledkov, uporaba ugotovitev

Od načrtovanja do izvajanja: strategija in akcija

Strateško načrtovanje za zdravje v skupnosti

ustvarja dolgoročne okvirje za odločanje in ukrepanje;

zagotavlja celovit in obširen pristop k razvoju skupnosti;

povečuje zmožnost skupnosti, da sprejema informirane odločitve o svojem razvoju;

zagotavlja vir za komuniciranje vizije in ukrepov posameznikom znotraj in zunaj skupnosti;

identificira cilje in aktivnosti, ki jih je mogoče meriti; in

integrira mnenja različnih članov skupnosti ter

omogoča razumevanje konteksta

Priprava in izvajanje **akcijskega načrta**

Koraki priprave akcijskega načrta

Primer strateškega načrta

Primer akcijskega načrta

Pogoji in ovire za uspeh akcijskega načrta

Evalvacija in njeni praktični vidiki

Evalvacija strateškega načrta

RAZVOJ SKUPNOSTI

